

Berenschot

Handreiking EU-subsidies verkeersveiligheid

Kansen van Europese subsidies voor een veilige infrastructuur

Waarom deze handreiking?

Met het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV) hebben het Rijk, de provincies, de gemeenten en de vervoerregio's samen met maatschappelijke partijen een nieuwe aanpak om de verkeersveiligheid structureel te verbeteren. Als onderdeel van het SPV worden in 2020 op regionaal niveau uitvoeringsplannen gemaakt met daarin concrete verkeersveiligheidsmaatregelen. Komende jaren gaan overheden aan de slag om de maatregelen uit de regionale uitvoeringsplannen te realiseren.

Europese subsidies kunnen een waardevol instrument zijn om die verkeersveiligheidsprojecten van de grond te krijgen. Daar wordt door sommige wegbeheerders al gebruik van gemaakt maar dat kan nog meer. Subsidiekansen voor verkeersveiligheid zijn er namelijk: de Europese Commissie geeft zelfs aan dat die nog onvoldoende worden benut.

Tegelijkertijd vereist een winnende aanvraag en een succesvol subsidieproject nogal wat inspanning. De subsidiefondsen stellen (soms strenge) voorwaarden aan de doelen, voorbereiding, uitvoering en rapportage van een project. Samenwerking is bijvoorbeeld essentieel: soms moet dat publiek-privaat of interbestuurlijk en soms zelfs met andere EU-lidstaten. Dat levert waardevolle zaken op als kennisuitwisseling, profilering en netwerk maar kost daarnaast ook de nodige tijd en capaciteit. Met name kleinere gemeenten moeten zich daarom goed afvragen of ze de hoofdaanvrager willen zijn.

Daarnaast is verkeersveiligheid niet per se een subsidiegevoelig thema. In veel gevallen is het nodig om je project ook op aanverwante doelen te richten. Dat kan innovatie of duurzaamheid zijn, of regionale economische kracht of andere maatschappelijke baten.

Deze handreiking geeft inzicht in welke Europese subsidiefondsen kansen bieden voor verkeersveiligheid en hoe die subsidies zijn aan te vragen. Daarnaast biedt de handreiking praktische tips om zelf aan de slag te gaan met Europese subsidies. Een aantal overheden gingen u al voor, zij delen in de handreiking hun lessen en ervaringen.

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

In het kort

Wat levert dat nu op, zo'n subsidieaanvraag?

Een Europese subsidie kan een significante financiële bijdrage leveren aan een project, bijvoorbeeld door de uren die in een project gestoken worden te vergoeden of door het contact tussen betrokkenen uit verschillende lidstaten te faciliteren. Sommige projecten worden zelfs volledig door de EU vergoed.

Dat betekent niet dat het de aanvrager niets kost: de tijd die gestoken moet worden in aanvragen, het uitvoeren van het project en het voldoen aan alle subsidievereisten moet niet worden onderschat. Een Europees project brengt mogelijk extra vereisten met zich mee waar 'normale' projecten niet mee te maken hebben, zoals eisen ten aanzien van Europese samenwerking, kennisontwikkeling en -uitwisseling en innovatie. Dat kan ervoor zorgen dat de kosten en de benodigde tijd voor het project hoger worden dan normaal het geval zou zijn. Wanneer het een aanvrager alleen om de financiële bijdrage te doen is, wegen de opbrengsten niet altijd op tegen de kosten.

Een Europees subsidieproject heeft echter ook andere baten dan alleen financiële, zoals:

- Kennisuitwisseling met andere lidstaten
- Innovatie
- Een Europees netwerk, met bijbehorende werkbezoeken
- Mogelijkheid om nieuw Europees beleid te beïnvloeden
- Imago en naamsbekendheid

Daarnaast genereert een Europees project binnen een gemeente of provincie bestuurlijke aandacht. Veel bestuurders vinden het interessant om mee te doen aan een Europees project. Dat kan ook bijdragen aan de bestuurlijke aandacht die er is voor verkeersveiligheid.

Terugblikkend op de succesvolle CEF-subsidieaanvraag voor de verruiming van de Twentekanalen ziet de gemeente Hengelo veel meerwaarde van het proces:

"Het gaat absoluut niet alleen om het geld. Er is nu een samenwerking tot stand gekomen. Hiermee zetten we Twente op de kaart."

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

In het kort

Voor welke soorten Europese subsidieprogramma's komen verkeersveiligheidsmaatregelen in aanmerking?

De Europese Unie beschikt over een groot aantal subsidies waar Europese overheden, kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties een beroep op kunnen doen. Ook voor verkeersveiligheid liggen er kansen.

De meest kansrijke subsidieprogramma's voor verkeersveiligheid staan hiernaast kort beschreven. Annex II bevat meer uitgebreide beschrijvingen.

N.B. De subsidieprogramma's worden in 2020 herzien, het is nog onbekend of ze in de huidige vorm vanaf 2021 worden voortgezet.

Subsidieprogramma's voor onderzoek en innovatie

- **Horizon** is het belangrijkste programma voor onderzoek en innovatie van de EU. Een van de onderliggende programma's is gericht op 'Slim, groen & geïntegreerd transport'.
- **Urban Innovative Actions** biedt ruimte en middelen om met onconventionele ideeën voor de aanpak van onderling samenhangende uitdagingen in duurzame stedelijke ontwikkeling te experimenteren.

Subsidieprogramma's voor aanleg van infrastructuur

- **Interreg A** is gericht op het stimuleren van grensoverschrijdende samenwerkingen die de economische positie van de grensregio versterken. Hier vallen verschillende regio's onder.
- **Interreg B** richt zich op transnationale samenwerking binnen een aantal Europese regio's. Nederland valt onder Noordwest Europa en de Noordzeeregio.
- **CEF-Transport** verleent onder andere steun aan projecten die gericht zijn op de ontwikkeling en aanleg van nieuwe of bestaande infrastructuur en diensten in de sector vervoer.
- **EFRO** (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) is gericht op economische versterking van Europese regio's. Dat kan middels innovatie of pilots maar ook met (veilige) infrastructuur.

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

In het kort

Hoe werkt het aanvraagproces?

In het aanvraagproces zijn op hoofdlijnen vier fases te onderscheiden: de aanvraag, de beoordeling daarvan, de uitvoering van het project inclusief rapportage en, mogelijk, een controle achteraf. Per fase is er een aantal stappen te onderscheiden. De figuur hiernaast geeft het aanvraagproces schematisch weer.

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Subsidiekansen identificeren

Welke projecten komen in aanmerking?

Welke projecten voor subsidie in aanmerking komen, hangt af van de voorwaarden van het subsidieprogramma waarbij u een aanvraag wilt indienen. Deze voorwaarden kunnen betrekking hebben op verschillende zaken:

- **de aanvragende partij**

In elke subsidieregeling wordt aangegeven welke partijen in aanmerking komen voor subsidie. De Engelse term '*eligible*' wordt hiervoor gebruikt. Zo zijn sommige regelingen specifiek voor mkb-ondernemingen, en andere juist voor *non-profit* organisaties. Ook zijn er breed toegankelijke programma's. Daarnaast zijn er vaak voorwaarden met betrekking tot samenwerking, hetzij nationaal of internationaal. Bij aanvragen namens een samenwerkingsverband doet u er goed aan na te denken over de eerst te noemen partij. Dit is de hoofdaanvrager, ofwel penvoerder: het eerste aanspreekpunt voor de subsidieverstrekker en veelal de partij die de subsidiegelden voor het gehele project ontvangt, om deze vervolgens te delen met de partners.

- **de locatie**

Europees gesubsidieerde projecten moeten plaatsvinden in Europa. Daarnaast zijn er programma's gericht op specifieke (grens)regio's. In sommige gevallen moeten de projectactiviteiten verspreid over meerdere landen plaatsvinden.

- **de omvang en doorlooptijd van het project**

Vaak wordt de omvang uitgedrukt in een minimaal en maximaal bedrag aan projectkosten. Soms wordt een richtbedrag gegeven, bijv. 'projecten met een omvang van 1 miljoen euro worden als passend gezien'. Grotere en kleinere projecten komen echter ook in aanmerking. In dit geval is het aan te raden niet te ver van het richtbedrag af te wijken. Ook worden vaak eisen gesteld aan de doorlooptijd, bijvoorbeeld dat het project maximaal 3 jaar mag duren, of uiterlijk een jaar na aanvraag gestart moet zijn.

- **het doel van het project**

Uiteraard dient het doel van het project aan te sluiten bij de doelstellingen van het subsidieprogramma. Deze laatste voorwaarde wordt niet altijd expliciet genoemd, maar is zeer belangrijk voor een goede beoordeling van het projectvoorstel. Kenmerken van een project die vaak passen bij subsidiedoelstellingen zijn bijvoorbeeld innovatie, duurzaamheid, veiligheid, maatschappelijke inclusie, economische groei en (internationale) samenwerking. Daarnaast is een aansluiting bij de Europese, nationale en/of regionale beleidsdoelstellingen van belang. In Annex I is op hoofdlijnen het Europees beleidskader t.a.v. verkeersveiligheid geschetst.

► Waarom deze handreiking?

► In het kort

► Subsidiekansen identificeren

► Subsidie aanvragen

► Subsidie ontvangen! En nu?

► Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid

► Annex II: Subsidiescan

Subsidiekansen identificeren

Waar vind ik informatie over subsidiekansen?

Wanneer u een projectidee heeft met een of meer van bovengenoemde kenmerken, en u vermoedt een mogelijke passing binnen de Europese subsidiekaders, dan is het aan te raden om de mogelijkheden tijdig te onderzoeken. U vindt informatie over subsidiekansen via verschillende kanalen:

- **EU Participant portal en zoekfuncties**

Op de website van de Europese Commissie staan alle subsidieprogramma's en oproepen (zgn. 'calls for proposals') tijdig genoemd. Hoewel het mogelijk is zoekopdrachten en filters te gebruiken, is dit door de vele subsidieprogramma's, op uiteenlopende terreinen, echter een wirwar aan informatie.

- **Subsidiescan (bijlage bij deze handreiking)**

Om u op weg te helpen, treft u in Annex II een inventarisatie van actuele mogelijkheden. Deze is aan veroudering onderhevig, maar geeft u handvatten van waar te zoeken.

- **Adviseurs**

Voor gerichte en actuele informatie kunt u gebruik maken van een adviseur. RVO biedt gratis advies over die programma's waarvoor zij uitvoerend is. U kunt vrijblijvend contact opnemen en uw plan voorleggen. Advies is mogelijk op zaken als inhoud, vervolgproces en mogelijke consortiumpartners. Dat kan zo intensief als u zelf wil: van het beoordelen van een concept tot het gezamenlijk bezoeken van bijeenkomsten. RVO is het liefst zo intensief mogelijk betrokken om zo gezamenlijk het beste resultaat te kunnen realiseren.

Daarnaast zijn er vele subsidieadviseurs die graag met u meedenken. In de oriënterende fase is ook dat doorgaans vrijblijvend.

- **Europese investeringsadvieshub**

De Europese investeringsadvieshub biedt op zijn 'Platform voor verkeersveiligheid – Adviesraad voor verkeersveiligheid' informatie en advies over de mogelijkheden voor garanties en leningen aan overheden voor verkeersveiligheidsprojecten.

N.B. de garanties en leningen zijn primair bedoeld om projecten met hoog risico mogelijk te maken en veelal niet erg geschikt voor Nederlandse partijen.

Toelichting op de Europese begrotingscyclus

De Europese Unie stelt elke zeven jaar een financieel kader vast. Het kader is een akkoord tussen lidstaten waarin de eisen worden vastgelegd waaraan de Europese begroting moet voldoen. Het huidige kader loopt dit jaar af en wordt er over het nieuwe kader 2021-2027 onderhandeld (zie ook Annex I).

In het financieel kader worden ook de beschikbare budgetten, doelen en voorwaarden van Europese subsidieprogramma's op hoofdlijnen vastgelegd. De verwachting is dat met het kader 2021-2027 de lopende subsidieprogramma's zullen veranderen. Wat er precies verandert is echter nog onduidelijk, daar wordt in 2020 nog over onderhandeld.

► Waarom deze handreiking?

► In het kort

► Subsidiekansen identificeren

► Subsidie aanvragen

► Subsidie ontvangen! En nu?

► Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid

► Annex II: Subsidiescan

Subsidiekansen identificeren

De rol van Europese fondsen voor verkeersveiligheid

De Europese Commissie ziet EU-financiering als een belangrijke hefboom om de uitvoering van verkeersveiligheidsonderzoek en -maatregelen in de EU te versnellen. Het gaat daarbij met name om landen die een achterstand op dat gebied hebben.

Enerzijds gaat dat via de kaderprogramma's voor onderzoek en innovatie, zoals Horizon, die aandacht besteden aan uitdagingen op het gebied van verkeersveiligheid en oplossingen daarvoor. Anderzijds zijn het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en Connecting Europe Facility (CEF) gedeeltelijk beschikbaar voor infrastructurele maatregelen.

De Commissie erkent dat de mogelijkheden van de fondsen tot nu toe niet optimaal benut zijn, mede door onbekendheid met de fondsen en de complexiteit van subsidieaanvragen. De intentie is om daar in de nieuwe begroting verbetering in aan te brengen. Ook heeft de Commissie voorgesteld om verkeersveiligheid randvoorwaardelijk te maken in de gemeenschappelijke regels voor regionale fondsen. De mate waarin dat lukt hangt af van de uitkomsten van de gesprekken over de EU-begroting voor 2021-2027.

Platform voor veiliger vervoer

Als eerste concrete initiatief hebben de Commissie en de Europese Investeringsbank (EIB) in maart 2019 het 'platform voor veiliger vervoer' opgericht: een loket voor investeringen in verkeersveiligheid. Het platform wordt verzorgd door de Europese investeringsadvieshub en biedt advies en ondersteuning op het gebied van Europese investeringen in de verkeersveiligheid. Daar is een kanttekening bij: de investeringen zijn in de vorm van leningen en met name voor hoogrisicoprojecten.

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Subsidiekansen identificeren

Hoe zorg ik dat ik geen kansen mis?

Subsidiekansen komen en gaan. Programma's staan gedurende een bepaald tijdvenster open voor aanvragen en sluiten dan weer. Het kan gebeuren dat u een kans mist. U kunt zich daarop voorbereiden door actief aandacht te hebben voor subsidiekansen voor uw projecten.

Een goede, tijdige voorbereiding is essentieel. Een aanvraagtraject duurt enkele maanden, het beoordelingstraject daarna ook. In veel gevallen kan het project pas een jaar na aanvang van het aanvraagtraject van start.

De aanpak van regio Arnhem-Nijmegen

Het Bureau Brussel van de regio Arnhem-Nijmegen heeft ten aanzien van projecten een tweeledige werkwijze:

- Ze houden een groslijst bij van initiatieven in de regio en kijken bij een nieuwe call scherp naar subsidiekansen die zich daarvoor aandienen.
- Ze onderhouden een Europees netwerk met andere steden en regio's en sluiten aan bij sommige projecten die daaruit voortvloeien.

De eerste variant kan helpen om subsidiekansen te spotten voor infrastructuurprojecten die gepland zijn. Maar ook de tweede variant is zeer waardevol voor de regio Arnhem-Nijmegen: ze houden daar veel kennis, contacten en profilering aan over.

Hoe wist gemeente Hengelo af van de subsidiekans uit het CEF-programma?

De gemeente Hengelo had al enige bekendheid met EU-fondsen door eerdere succesvolle ervaringen met het EFRO. Ook was hun uitvoeringspartner Rijkswaterstaat in goed contact met het CEF-programma. Toen bleek dat er een tekort was voor hun project voor de verruiming van de Twentekanalen was de weg naar CEF snel gevonden. Goede contacten in Europa kunnen dan ook erg waardevol zijn!

Het kan verstandig zijn om vanuit een strategisch plan of meerjarenprogramma te kijken naar subsidiekansen. Dit werkt beter dan u te richten op het krijgen van subsidie voor projecten die op korte termijn moeten starten. Door u vanuit een strategisch plan of meerjarenprogramma periodiek te oriënteren op actuele en aankomende subsidiekansen kunt u voorsorteren op een aanvraag voor projecten die bijvoorbeeld over een jaar pas gaan starten.

Specificeer hierbij uw zoekopdracht niet te nauw: een project kan op meerdere beleidsdoelstellingen aansluiten (bijvoorbeeld niet alleen voor klimaat, maar ook voor regionale economie). Door zo breed mogelijk te zoeken, verkleint u het risico een kans over het hoofd te zien.

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

Hoe ziet een aanvraag eruit?

Een subsidieaanvraag bestaat over het algemeen uit een aantal onderdelen. U beschrijft daarin uw project, de kosten waarvoor u subsidie aanvraagt, en u laat zien dat u aan de voorwaarden voldoet. In veel gevallen dient u ook uit te leggen waarom dit project van belang is voor Europa: wat zijn de beoogde effecten?

- **Projectplan**

In het projectplan beschrijft u wat u wilt doen, hoe u dat gaat doen en waaróm u dat wilt doen. U schetst de context, het probleem dat u wilt oplossen, en de meerwaarde van de voorgestelde oplossing. Belangrijk hierbij is aan te sluiten bij de doelstellingen van het subsidieprogramma. Dat kan bijvoorbeeld regionale economische ontwikkeling zijn, of duurzame infrastructuur.

Daarna schets u de projectopzet, waarbij u het project opsplijt in behapbare brokken of 'werkpakketten'. U verdeelt de activiteiten in elk werkpakket helder over de tijd en koppelt daar mijlpalen en *deliverables* aan. Aan de hand daarvan kan gedurende het project gemonitord worden of het project verloopt volgens plan. Bovendien laat u zo zien dat u de kwaliteiten in huis heeft om het project succesvol uit te voeren.

Tot slot concretiseert en kwantificeert u de opbrengsten van het project zo nauwkeurig en onderbouwd mogelijk. Het kan hier gaan om financiële voordelen, zoals een directe business case voor uzelf, extra werkgelegenheid of een aantrekkende economie in de regio. Het kan echter ook gaan om maatschappelijke impact, bijvoorbeeld op het gebied van CO₂-uitstoot of sociale inclusie.

Hoe organiseer je het intern?

Overheidsorganisaties die veel Europese subsidieaanvragen hebben veelal specialistische kennis daarover in eigen huis. Rijkswaterstaat en de regio Arnhem-Nijmegen hebben bijvoorbeeld een eigen Bureau Brussel. Andere organisaties als gemeente Hengelo, provincie Noord-Brabant en de Vervoerregio Amsterdam hebben Europa-experts in dienst.

Soms worden daarnaast ook nog specialistische adviesbureaus ingehuurd om te helpen bij een aanvraag of de administratie. De gemeente Hengelo raadt dat sterk aan: de specialistische kennis over de Europese Commissie en Europese subsidieaanvragen was cruciaal voor het verkrijgen van de CEF-subsidie voor de Twentekanalen.

- **Begroting**

Het subsidiebedrag dat u aanvraagt is gebaseerd op de begrote projectkosten. Deze dienen daarom helder gespecificeerd te zijn. U maakt een onderscheid tussen loonkosten, externe kosten voor inhuur en voor de aanschaf van materialen en goederen. De begroting wordt opgesteld per partner en veelal ook opgesplitst per werkpakket. De begroting is een separaat bestand, meestal in Excel.

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

- **Indicatorentabel**

Een indicatorentabel is vaak onderdeel van een subsidieaanvraag. Het zij als separaat formulier, of als een verplicht onderdeel in het projectplan. In deze tabel geeft u aan in hoeverre uw project bijdraagt aan een aantal KPI's (kernprestatie-indicatoren of *key performance indicators*) van het subsidieprogramma. Denk bijvoorbeeld aan het aantal producten dat u oplevert, het aantal banen dat u creëert, de CO₂-uitstoot die u bespaart of de hoeveelheid private investeringen die met uw project gemoeid zijn. Hier is beperkte ruimte voor toelichting, gevraagd wordt om harde aantallen. Hoewel deze gegevens meewegen in de beoordeling van uw project, zult u achteraf niet worden afgerekend op de daadwerkelijke realisatie. Wel wordt u soms gevraagd tussentijds te rapporteren op de voortgang op deze aspecten.

- **Algemene formulieren**

Een subsidieaanvraag gaat tot slot gepaard met een aantal algemene formulieren. Deze zijn doorgaans relatief eenvoudig in te vullen. Het betreft bijvoorbeeld NAW-gegevens van de aanvragers en de kerngegevens van het project (naam, start- en einddatum, locatie).

In de meeste gevallen worden templates aangereikt voor de verschillende onderdelen van de subsidieaanvraag. Hierin staat bijvoorbeeld welke hoofdstukken u op moet nemen, welk lettertype u mag gebruiken en hoeveel pagina's elk onderdeel mag omvatten. Volg deze richtlijnen strikt! Een eerste schifting wordt vaak gedaan door te controleren op volledigheid. Wanneer u het template niet volledig heeft gevolgd, kan het zijn dat uw aanvraag al wordt afgewezen voor deze inhoudelijk gelezen is.

Hoewel Europese subsidieaanvragen geschreven mogen worden in elke Europese taal (dus ook in het Nederlands), doet u er verstandig aan de Engelse taal te gebruiken. Dit bespoedigt het beoordelingsproces aanzienlijk en voorkomt misinterpretaties door een onjuiste vertaling.

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

Hoe stel ik een aanvraag op?

Belangrijk is dat u bij het opstellen van een aanvraag gestructureerd te werk gaat. Onderstaande tips bieden u daarbij handvatten. Daarnaast is het van belang steeds het doel van het project helder voor ogen te houden. Waak ervoor dat het verkrijgen van subsidie geen doel op zich wordt. Dit is enkel een hulpmiddel om de beoogde projectdoelen gemakkelijker te kunnen bereiken.

- **Lezen van de call**

Lees voor u begint de subsidieoproep, de call, aandachtig door. Besteed ook aandacht aan eventuele bijlagen. Europese calls worden veelal sterk overvraagd. Een goede aanvraag is daarom niet direct voldoende; gezocht wordt naar zeer sterke voorstellen. De aanvraag moet dan ook naadloos aansluiten op de call om een voldoende positieve beoordeling te kunnen krijgen.

Let bij het lezen van de call-tekst in het bijzonder op de volgende punten: scope en doelen van de call, beoogde activiteiten en verwachte impact, voorwaarden m.b.t. het consortium en subsidiabele kosten, en de deadline.

- **Vorming van het consortium**

Het vormen van het juiste consortium kost veel tijd. Het consortium moet de juiste capaciteit en middelen tot zijn beschikking hebben. Bovendien is de kwaliteit van het consortium in grote mate van invloed op de beoordeling van de subsidieaanvraag, en – belangrijker nog – het slagen van het project op zich. Zorg dat alle benodigde expertise in het consortium aanwezig is.

Partijen hebben tijd nodig te besluiten wel of niet deel te nemen. Begin daarom tijdig met de zoektocht naar partners. Bedenk: hoe eerder het consortium gevormd is, hoe gemakkelijker het is enkele werkbijeenkomsten te organiseren om het project vorm te geven.

Zoals eerder gesteld hebben veel calls eisen ten aanzien van de samenwerking. Houd hier rekening mee. Er kunnen eisen gesteld zijn aan het aantal partners, het type partners (bijv. verplichte deelname mkb), en internationaliteit (bijv. deelnemers uit ten minste drie Europese landen).

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

Hoe vind ik consortiumpartners?

Denk hierbij vanuit het doel en gewenste resultaat van het project. Welke partijen heb ik nodig om dit te bereiken? Zorg dat alle vereiste expertise in het consortium aanwezig is.

Een goed startpunt is uw eigen netwerk en het netwerk van uw netwerk. Deze warme contacten bieden vaak de snelste ingangen. Ook Europese samenwerkingen tussen gemeenten, regio's of provincies kunnen interessante ingangen bieden, zoals het POLIS-netwerk, Eurocities of ERTICO.

Daarnaast bieden veel subsidieprogramma's online de mogelijkheid een *partner search* te doen. Hier kunt u aangeven wat u zoekt. Ook kunt u nagaan of er consortia zijn die juist een partij als de uwe zoeken. Ook worden voor sommige calls specifieke matchmaking-bijeenkomsten georganiseerd. Hier kunnen partijen hun projectidee pitchen en aangeven naar welke partners zij nog zoeken.

Tot slot kunt u terecht bij het nationaal steunpunt bij RVO. Zij hebben een groot netwerk en kunnen ook via hun collega-organisaties in andere EU-landen voor u zoeken naar potentiële partners in het betreffende land.

- ***Penvoerderschap***

Eén van de partijen treedt op als 'penvoerder', hoofdaanvrager. Bedenk goed wie deze rol kan vervullen. Hoewel het aantrekkelijk kan zijn de leidende partij te zijn, en zo invloed te kunnen uitoefenen op de invulling van het project, gaat deze rol ook gepaard met verantwoordelijkheden.

De penvoerder is de formele contactpersoon voor de subsidieverstrekker en daarmee verantwoordelijk voor het indienen van periodieke rapportages en het beantwoorden van eventuele vragen. Daarnaast is de penvoerder belast met het dagelijkse programmamanagement. Dat kan – zeker bij omvangrijke projecten met veel partners – een intensieve taak zijn. Aan te raden is het penvoerderschap niet te beleggen bij een kleine organisatie, die zijn doorgaans niet ingericht op deze verantwoordelijkheden.

Hoe ging dat bij andere projecten?

- Voor de verruiming van de Twentekanalen werkte de gemeente Hengelo samen met een breed consortium. Partners waren onder andere Port of Twente, Rijkswaterstaat, de provincie Overijssel en gemeente Almelo. Ook werd met een private partij, Rouwmaat, samengewerkt en met een Duitse bedrijvenvereniging. Hengelo was coördinator en penvoerder.
- Het projectteam voor de A2-tunnel werd integraal gevormd door het Rijk, provincie Limburg en de gemeentes Maastricht en Meerssen. Vanuit dat team werd zowel het project als de subsidieaanvraag gecoördineerd.

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

- **Aanmelden in aanvraagportal**

Centraal Europees uitgevoerde subsidieprogramma's maken gebruik van EU Login, het online aanvraagstelsel van de Europese Commissie, dat te bereiken is via de '*participant portal*'. U kunt zowel een persoonlijk account aanmaken, als een account voor de organisatie die u vertegenwoordigt. Ga hiervoor naar <http://ec.europa.eu/research/participants/>. Laat alle samenwerkingspartners zichzelf registreren. Wanneer een partij eerder een Europese subsidie heeft aangevraagd, heeft deze al een *Participant Identification Code (PIC)* en kan dit nogmaals worden gebruikt.

Bekijk het aanvraagportal goed, zodat duidelijk is wat er gedaan moet worden en je tijdig begrijpt hoe het indienen in zijn werk gaat.

Let op: niet alle subsidieprogramma's worden door de Europese Commissie uitgevoerd. Er zijn ook regionaal of nationaal belegde programma's. Deze programma's maken gebruik van eigen portals en kanalen. Zorg dat u weet waar u de aanvraag kunt indienen en zorg dat u eventueel benodigde accounts tijdig verzorgt.

- **Schrijven van het projectplan**

Het projectplan vormt de inhoudelijke kern van de subsidieaanvraag en vereist dus veel aandacht. Volg het template **exact**. Zoek in de call naar beoordelingscriteria. Dit zijn vaak onder meer '*impact*', '*excellence*' en '*quality*':

- Bij *impact* gaat het erom zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de beoogde doelen in de call, alsook bij de maatschappelijke uitdagingen waarop Europa zich richt. Benoem deze aansluiting expliciet, ook al lijkt die nog zo vanzelfsprekend.
- *Excellence* gaat om de kwaliteit van het consortium. Benoem de specifieke expertise van elke partner en verdeel taken en verantwoordelijkheden in het project op logische wijze.
- *Quality* gaat om de kwaliteit van het projectplan. Bouw het project planmatig op, met mijlpalen en tussentijdse *deliverables*. Onderbouw elke keuze. Laat blijken dat het project goed is voorbereid door inzicht te geven in de context, innovativiteit en relevantie van het project. Besteed aandacht aan projectmanagement en aan communicatie en disseminatie; dit zijn verplichte onderdelen in uw projectaanpak.

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

De rol van lobby

Lobby kan – afhankelijk van het subsidieprogramma – de subsidieaanvraag maken of kraken. Voor de verruiming Twentekanalen (CEF) en aanleg A2-tunnel (TEN-T) gaf lobby de doorslag om de Europese Commissie te overtuigen van de waarde en noodzaak. Ook andere overheden die actief zijn in Brussel benadrukken het belang van lobby.

RVO wijst echter ook op een risico: in sommige gevallen leidt lobby tot irritatie bij de subsidieverstrekker. Dit is voornamelijk het geval bij nationaal of regionaal belegde fondsen waar vastomlijnde voorwaarden voor gelden, zoals Horizon of Interreg.

Voor fondsen waar dat niet zo is kunnen lobbyactiviteiten soms helpen om invloed uit te oefenen op de voorwaarden voor nieuwe calls. Of zelfs invloed hebben op EU-regelgeving. Zo heeft de provincie Noord-Brabant eraan bijgedragen dat er EU-regelgeving voor *'intelligent speed assistance'* (automatische snelheidsbeperking in auto's) wordt ingevoerd. Momenteel, tijdens de programmavoorbereiding tot eind 2020, is er bovendien een kans om invloed uit te oefenen op de inhoud van de nieuwe programma's.

Lobby is echter niet altijd het beïnvloeden van beleid, het kan ook betekenen dat je ervoor zorgt dat je vroegtijdig op de hoogte bent van nieuwe ontwikkelingen. Dat kan door contact te onderhouden met Europese ambtenaren maar ook door je aan te sluiten bij Europese werkgroepen of een netwerk als POLIS of Eurocities.

• Invullen van formulieren en begroting

Het effectiefst is om elke partner de vereiste formulieren en begroting zelf in te laten vullen. Wees tijdig met de uitvraag hiervoor. Het verkrijgen van handtekeningen en budget is in sommige organisaties een tijdrovend proces. Volg de templates exact. Controleer ingevulde gegevens goed, deze zijn belangrijk. Lees de voorwaarden m.b.t. subsidiabele kosten.

Wees bij de begroting realistisch, maar onderschat de kosten niet. In sommige calls is een richtbedrag gegeven, bijvoorbeeld dat aanvragen van 1 tot 3 miljoen euro als passend worden gezien, maar dat grotere of kleinere projecten wel welkom zijn. Aangeraden wordt binnen het richtbedrag te blijven. Stel je begroting indien nodig bij. Als vuistregel hanteert de Europese Commissie dat 5-7% van de projectkosten gereserveerd moet zijn voor projectmanagement.

“De eerste lobby is intern” aldus de programmamanager van Rijkswaterstaat Bureau Brussel. Voor Europese projecten en subsidieaanvragen is het belangrijk om ook intern draagvlak te vergaren.

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

- **Indienen van de aanvraag**

Let goed op de deadline. Soms is dit niet alleen een datum, maar is er ook een tijdstip aan verbonden, bijv. 17.00 uur. Doorgaans wordt uitgegaan van Brusselse (en dus Nederlandse) tijd. Eerder indienen is altijd toegestaan en voorkomt spanning aan het einde. Anders dan bij veel Nederlandse subsidieprogramma's is het in EU Login mogelijk een ingediende aanvraag tot aan de deadline te blijven aanpassen. Wanneer tot op het laatste moment aan de aanvraag 'geschaafd' wordt, kan het verstandig zijn tijdig een conceptversie (mits compleet) in te dienen en bij latere kleine aanpassingen de nieuwe versie over de oude heen te schrijven.

Sla na indienen de bevestiging op als bewijs van uw indiening, mocht er onverhoopt iets niet goed gaan. Sla ook de definitieve aanvraag op. Het is vanuit EU Login mogelijk een met datum en tijd gewaarmerkte PDF te exporteren met daarin de gehele aanvraag: projectplan, formuleren en begroting.

- **Van projectidee naar projectaanvraag**

Voorafgaand aan het opstellen van de aanvraag is het belangrijk een projectidee verder te vormen tot een gedegen plan. Hoewel gedurende het aanvraagproces details nog uitgewerkt kunnen worden, valt of staat het aanvraagproces met het plan dat in een eerdere fase is uitgedacht en besproken met de betrokkenen.

Formuleer een hoofddoel en eventuele subdoelen. Bepaal een projectperiode. Denk na over benodigde middelen: zowel financiële als fysieke middelen, als menselijke capaciteit en expertise. Bespreek met elkaar waarom je aan dit project wilt werken en zorg dat belangen niet tegengesteld zijn. Verwoord dit projectplan vervolgens op overtuigende wijze. Dit is een specifieke vaardigheid. Het kan lonen hiervoor een expert in te schakelen. Naast de benodigde expertise heeft een adviseur de mogelijkheid met enige afstand het project te bezien en beoordelen.

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

Hoe dien ik een aanvraag in?

Hoe u de aanvraag indient verschilt per programma. Bekijk bij aanvang het aanvraagtraject via welk kanaal u uw aanvraag in kunt dienen. Is een account nodig om in te loggen, regel dat dan direct. Loop ook door het online aanvraagformulier heen en probeer eventueel uit hoe u bestanden kunt uploaden. Zo komt u kort voor de deadline niet voor verrassingen te staan.

- Subsidieprogramma's die *op Europees niveau* worden uitgezet, maken gebruik van de zogenaamde 'participant portal'. Hierop kunt u inloggen met een eigen account, uw EU Login. U kunt dit eenvoudig aanmaken. De algemene formulieren vult u online in. Uw projectplan, begroting en eventuele verdere onderdelen kunt u uploaden als pdf-bestand. Dit kunt u zo vaak u wilt herhalen. Aan te raden is een indiening te doen, zodra u een eerste concept klaar heeft. Vervolgens kunt u de aanvraag blijven verbeteren, uploaden en indienen.
- Subsidieprogramma's die *op nationaal of regionaal niveau* worden uitgezet, maken geen gebruik van de Europese portal. Lokale uitvoeringsinstanties hebben hun eigen manieren van doen. Zo is er een online EFRO-portal, voor EFRO-programma's en ook RVO maakt gebruik van zijn eigen e-loket. Hier kunt u uw aanvraag maar eenmaal indienen, pas als die definitief is.

Kort voor de deadline kan de server van een aanvraagloket zwaar belast zijn. Wacht niet tot het allerlaatste moment met indienen.

Na het indienen van de aanvraag ontvangt u soms direct een bevestiging per e-mail. In andere gevallen ziet u enkel een bevestiging in uw scherm. Aan te raden is hiervan een afdruk te maken met datum en tijd, als bewijs van uw indiening in geval van ongewenste situaties. Ook raden wij u aan een afdruk te maken van de definitieve aanvraag zodat u achteraf precies weet wat u hebt ingediend.

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

Wat maakt een winnende aanvraag?

Door de veelal fikse overtekening op subsidieprogramma's, is een voldoende beoordeling vaak niet genoeg; een zeer goede score is nodig. Een winnende aanvraag sluit naadloos aan bij de beleidskaders, doelstellingen, beoordelingscriteria en aanvraagtemplates die de subsidieverstrekker hanteert. Bovendien geeft het voorstel het vertrouwen dat het consortium middels de heldere projectopzet de beoogde resultaten ook daadwerkelijk kan behalen. Hierbij is een juiste balans tussen ambitie en realiteitszin essentieel.

Het is dan ook van groot belang hoe u uw project formuleert en insteekt. Het kan slim zijn uw aanvraag 'naar de call toe te schrijven', door de juiste zaken te benadrukken. Zo kan een maatregel die de verkeersveiligheid bevordert soms ook bijdragen aan leefbaarheid, doorstroming, economie of zelfs milieu. En een *smart mobility*-project kan tevens bijdragen aan de verkeersveiligheid. Waak er hierbij voor dat u niet teveel afwijkt van uw eigenlijke doel. Nogmaals: het verkrijgen van subsidie moet geen doel op zich zijn.

De adviseurs bij RVO kunnen niet alleen voor u toetsen of uw projectidee past, maar adviseren ook hoe uw project eventueel wél kan passen. Soms dient een project meerdere doelen en is een licht andere insteek opportuun.

- Samenwerking is in veel gevallen een belangrijke randvoorwaarde vanuit het subsidieprogramma. Daar kunnen verschillende eisen aan worden gesteld, let daar goed op. Soms wordt samenwerking met (of zelfs investeringen van) private partijen geëist. Voor sommige fondsen moet er met partijen uit andere EU-lidstaten worden samengewerkt.
- Het is verstandig om, indien mogelijk, voorafgaand aan het aanvraagtraject bij de subsidieverstrekker te toetsen of indienen opportuun is. Hoe dit kan verschilt per programma. Zo hebben sommige programma's een online quick scan. Een telefoontje naar de online aangegeven contactpersoon, of het nationaal steunpunt bij RVO, is echter de makkelijkste en meest effectieve weg.

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Subsidie aanvragen

Wat gaf de doorslag bij eerdere succesvolle aanvragen?

De ervaringsdeskundigen van gemeenten, regio's, provincies, RVO en Rijkswaterstaat noemen een aantal succesfactoren.

- De belangrijkste is om de aanvraag goed aan te laten sluiten bij de beoordelingscriteria van een call. Opgaves verbinden helpt daarbij. Belangrijke thema's voor de EC zijn momenteel duurzaamheid, digitalisering en leefbaarheid. Ook helpt het om aan te sluiten bij de doelstellingen en speerpunten van de EU op het gebied van verkeersveiligheid. Annex I geeft daar een overzicht van. Afhankelijk van het fonds kan lobby daar een rol in spelen. Voor lobby is meerjarige aandacht en inzet van het topmanagement en bestuurders is een belangrijke factor.
- Bij het schrijven van een aanvraag is het van belang dat er mensen meewerken (interne of externe) die bekend zijn met het programma en zaken als het jargon, de procedures, etc. Ook is het van belang om goede schrijvers in te zetten die een aanvraag zo helder en scherp mogelijk op papier kunnen zetten.
- Goed projectmanagement (projectvoorbereiding, administratie, rapportage, etc.) is een belangrijke basisvoorwaarde. Dat geeft de subsidieverstrekker vertrouwen dat het project goed wordt uitgevoerd en kan helpen om ze van een aanvraag te overtuigen.

De **gemeente Hengelo** zette een toegewijd team op het project Verruiming Twentekanal met zowel internen als externen. Ook het bedrijfsleven werd daar direct bij betrokken. Gezamenlijk werd een werkgroep gevormd waarbij gemeente Hengelo de trekker was. De samenwerking met private partijen en een Duitse organisatie was een belangrijke factor voor de toegekende CEF-subsidie.

De **gemeente Zwolle** ontving EFRO-subsidie voor een deelproject binnen een bredere gebiedsontwikkeling. Het ging om de aanpak van de Burgemeester Roelenweg waarbij een rotonde en gescheiden fietspaden werden aangelegd. Door de integrale aanpak, waarbij verkeersveiligheid gekoppeld werd aan leefbaarheid en doorstroming, kwam er ook geld beschikbaar voor maatregelen die de verkeersveiligheid ten goede kwamen.

Ook voor de A2-tunnel in **Maastricht** was de integrale gebiedsbenadering, gericht op doorstroming, leefbaarheid en verkeersveiligheid, een doorslaggevende factor. Voor de Europese Commissie gold het als een voorbeeldproject voor heel Europa.

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Subsidie ontvangen! En nu?

Welke verplichtingen zijn verbonden aan een subsidieproject?

Als u subsidieaanvraag wordt gehonoreerd, heeft u aan een aantal verplichtingen te voldoen. Deze hoeven niet vervelend te zijn, maar vereisen wel de nodige aandacht. U doet er verstandig aan uw projectorganisatie van begin af aan juist in te richten, zodat u aansluit bij de vereisten vanuit de subsidieverstrekker.

- **Administratie van uren en facturen**

U ontvangt subsidie over de daadwerkelijk gerealiseerde kosten. Deze toont u aan door een juiste administratie van bestede uren, en het bewaren van facturen en daarbij horende betaalbewijzen. Een aantal subsidieprogramma's verstrekt templates voor een juiste administratie. In andere gevallen kan een adviseur u wellicht helpen.

- **Periodiek rapporteren**

Periodiek, in de regel eens per half jaar, rapporteert u over de inhoudelijke voortgang van uw project en declareert u de gemaakte kosten. Indien deze juist zijn, worden de subsidiegelden uitgekeerd. In veel gevallen ontvangt u een deel van de subsidie pas ná afloop van het gehele project. Houd er daarom rekening mee dat u het project grotendeels zelf zult moeten voorfinancieren.

U ontvangt pas subsidie nádat u de kosten heeft gemaakt en gedeclareerd. Houd rekening met een voorfinanciering van ten minste zes maanden.

- **Communicatie / disseminatie**

De Europese Commissie hecht groot belang aan communicatie. U bent verplicht uw project, en de steun die u daarvoor ontvangt, kenbaar te maken. Hier zijn voorschriften voor, bij voorbeeld m.b.t. het gebruik van logo's van de subsidieverstrekkende instanties. Volg deze goed. In het ergste geval, kan u (een deel van) de subsidie onttrokken worden.

- **Plan uitvoeren zoals aangevraagd / wijzigingen melden**

Uiteraard dient u het plan uit te voeren zoals aangevraagd: dat is immers het plan waarvoor de Commissie bereid was subsidie te verlenen. Wijzigingen, bijvoorbeeld in de beoogde doelen, resultaten of het consortium dient u te allen tijde te melden. Vaak heeft dit geen gevolgen. Wel kan het dat u een herziene subsidiebeschikking ontvangt, of dat nadere afspraken gemaakt worden over de uitvoer van het project.

► Waarom deze handreiking?

► In het kort

► Subsidiekansen identificeren

► Subsidie aanvragen

► Subsidie ontvangen! En nu?

► Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid

► Annex II: Subsidiescan

Subsidie ontvangen! En nu?

Hoe zorgen ervaringsdeskundigen dat ze aan de monitoring- en rapportageverplichtingen voldoen?

Subsidieontvangers zijn achteraf soms veel tijd kwijt aan de verantwoording van het project en de financiën. Dat komt door de strenge controle. Daarnaast komen de eisen die de EU stelt aan de administratie niet altijd overeen met het financieel systeem van de ontvangende organisatie.

Een projectleider van de gemeente Zwolle geeft een belangrijke les mee: *"Denk vanuit de verantwoording, en ga dan aan het werk. Je moet de eisen en randvoorwaarden van het fonds inbedden in het werkproces. En het helpt om het gehele project van subsidieaanvraag tot afronding bij één projectleider te beleggen."*

Voor de aanleg van de A2-tunnel heeft dit goed gewerkt: daar was de administratie, inclusief Europese voorwaarden, van te voren begroot en bij de financiële afdeling belegd. Onder andere de provincie Noord-Brabant, Rijkswaterstaat en gemeentes Hengelo, Arnhem en Nijmegen hebben hier specialisten voor in dienst.

Samenvattend: wat zijn aandachtspunten voor een subsidieaanvraag?

- Maak een SMART plan
- Verdeel rollen, taken en verantwoordelijkheden
- Houd periodieke voortgangsmoetings
- Sluit een samenwerkingsovereenkomst
- Maak belangen en doelen helder
- Wees ambitieus, maar reëel
- Onderhoud goed contact met de subsidieverstrekker

Het kan verstandig zijn externe begeleiding in te schakelen. Kies een betrouwbare partij, met ervaring met subsidieadvies en kennis van het inhoudelijke projectthema. Neem begeleiding voor alle stappen af bij dezelfde partij voor een vloeiende overgang van aanvraagfase naar projectfase.

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Berenschot

Bijlagen

Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid

Annex II: Europese subsidiescan

Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid

Vision Zero en het Europese beleidskader

De Europese Unie heeft in 2018 een nieuwe stip op de horizon voor de verkeersveiligheid geformuleerd: Vision Zero, oftewel “dichtbij nul verkeersdoden” in 2050. Daarmee heeft Europa hetzelfde doel als Nederland met het SPV. Om Vision Zero te bereiken is ook op Europees niveau een stevige impuls nodig. Na een spectaculaire daling in het aantal verkeersdoden van ruim 50% tussen 2001-2013 tonen de laatste jaren een stagnatie, niet alleen in Nederland maar in de EU als geheel.

In het Beleidskader Verkeersveiligheid 2021-2030 wordt beschreven welke stappen er de komende tien jaar worden ondernomen om dichterbij het einddoel van Vision Zero te komen. Daarbij wordt uitgegaan van de *Safe System*-benadering. Uitgangspunt van die benadering is om vergevingsgezinder wegverkeer te bevorderen om te voorkomen dat fouten van verkeersdeelnemers, die onvermijdelijk zijn, leiden tot doden en zwaargewonden. De veiligheid van infrastructuur en van voertuigen, veilig weggebruik (voorkomen van afleiding en rijden onder invloed en houden aan snelheid) en de reactie op noodsituaties zijn de speerpunten daarvoor. Handhaving en opleiding spelen een rol in al deze speerpunten.

Het Beleidskader maakt gebruik van een getrapte doelstelling:

Vision Zero is de **hoofddoelstelling**.

Elke tien jaar wordt er een **tussendoelstelling** geformuleerd. Voor 2021-2030 is dat een reductie van het aantal verkeersdoden en -zwaargewonden met 50%.

Bovendien zijn er **basisdoelstellingen**: het continu verbeteren van de veiligheid aan de hand van een reeks thema's, uitgedrukt in kernprestatie-indicatoren (KPI's). De belangrijkste KPI is het aantal verkeersdoden en -zwaargewonden. Aanvullend daarop zijn negen thematische KPI's opgesteld (zie volgende pagina).

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid

Thematische kernprestatie-indicatoren van de Europese Commissie

Thema	KPI
Snelheid	Percentage voertuigen dat zich aan de snelheidslimiet houdt
Veiligheidsgordel	Percentage inzittenden dat correct gebruik maakt van een veiligheidsgordel of bevestigingssysteem voor kinderen
Beschermingsmiddelen	Percentage fietsers en bestuurders van gemotoriseerde tweewielers dat een beschermende helm draagt
Alcohol	Percentage bestuurders binnen de wettelijke grenswaarde voor het bloedalcoholgehalte
Afleiding	Percentage bestuurders dat NIET manueel gebruik maakt van mobiele apparatuur
Veiligheid van voertuigen	Percentage nieuwe personenauto's met een EuroNCAP-veiligheidsscore die gelijk is aan of hoger is dan een vooraf vastgestelde drempel*
Infrastructuur	Percentage van de afstand die is afgelegd op wegen met een veiligheidsscore boven een overeengekomen drempelwaarde*
Zorg na ongevallen	Tijd die verstrijkt, in minuten en seconden, tussen de noodoproep na een ongeval met gewonden en de aankomst van de noodhulpdiensten op de plaats van het ongeval

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Annex II: Europese subsidiescan

De Europese Unie beschikt over een groot aantal subsidies waar Europese overheden, kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties een beroep op kunnen doen. Deze subsidies richten zich op verschillende thema's, zoals klimaat, mobiliteit of zorg en op verschillende projectfasen, bijvoorbeeld innovatie, constructie of communicatie.

Ook voor verkeersveiligheid liggen er kansen. Zo is er geld beschikbaar voor infrastructuurprojecten en onderzoek naar verkeersveiligheid-verhogende maatregelen. Daarnaast kan verkeersveiligheid op een slimme manier gekoppeld worden aan subsidieprojecten gericht op andere maatschappelijke opgaven zoals verkeersdoorstroming, luchtkwaliteit en leefbaarheid. Op deze manier kan er indirect ook voor verkeersveiligheid subsidie vrijkomen.

Het is echter gemakkelijk om het overzicht kwijt te raken in de verscheidenheid van subsidieprogramma's, hun verschillende thema's en de aanvraagprocedures. Toch kunnen EU-subsidies een zeer waardevolle bijdrage leveren aan gemeentelijke, regionale en provinciale maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren. Zo ontving de gemeente Zwolle een bijdrage voor de aanpak van een verkeersknooppunt en kreeg Maastricht subsidie voor de A2-tunnel.

Subsidiekansen

Onderstaande fondsen bieden de grootste kansen voor EU-financiering voor verkeersveiligheid. Op de volgende pagina's staan ze stuk voor stuk nader toegelicht

- Horizon2020: Slim, groen & geïntegreerd transport
- Horizon Europe
- EFRO - Europees fonds voor regionale ontwikkelingen
- Urban Innovative Actions (UIA)
- Interreg A – Grensoverschrijdende samenwerking
- Interreg B – Transnationale samenwerking
- Connecting Europe Facility (CEF)
- InvestEU

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Leeswijzer subsidiescan

Per subsidiekans geven we een expertoordeel ten aanzien van:

- Het type activiteiten waarvoor de subsidieregeling benut zou kunnen worden
- De thema's waar de regeling zich op richt
- De kansrijkheid van een aanvraag ten bate van verkeersveiligheidsprojecten

Type activiteiten

- Onderzoek en ontwikkeling: activiteiten die bijdragen aan kennis over verkeersveiligheid en maatregelen en technieken die de verkeersveiligheid verbeteren. Soms vallen hier ook pilots en testlocaties onder.
- Aanleg infrastructuur: de verkeersveilige aanleg of aanpassing van infrastructuur.

Kansrijkheid

De kansrijkheid is gebaseerd op:

- De mate waarin de subsidie past bij verkeersveiligheid
- De beschikbaarheid van subsidiegelden (een aantal Europese programma's kenmerkt zich door sterke overvraging van budgetten)

Thema

- Een aantal programma's richt zich (mede) op mobiliteit en transport en zijn zodoende relevant voor verkeersveiligheid.
- Daarnaast zijn er programma's gericht op (internationale) samenwerking die ook voor verkeersveiligheid kunnen worden aangewend.

Kansrijkheid	Type activiteiten	Thema
 Beperkt kansrijk	 Onderzoek en ontwikkeling	 Mobiliteit en transport
 Kansrijk	 Aanleg infrastructuur	 Samenwerking
 Heel kansrijk		
 Zeer kansrijk		

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

Horizon 2020: Slim, groen & geïntegreerd transport

Horizon 2020 is het belangrijkste programma voor onderzoek en innovatie van de EU. Eén van de speerpunten is onderzoek en innovatie voor het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Het is onderverdeeld in 17 werkprogramma's met elk een eigen inhoudelijk thema. Eén van de werkprogramma's is gericht op '[Slim, groen & geïntegreerd transport](#)'.

Binnen dit programma wordt onder meer subsidie verleend voor onderzoeks- en innovatieactiviteiten die betrekking hebben op betere veiligheid, beveiliging en mobiliteit en minder verkeersopstoppingen. Hieronder hoort de vermindering van het aantal ongevallen en verkeersdoden en -gewonden middels verkeersveiligheidsmaatregelen.

Bijdrage: ± 0,5 tot 5 miljoen euro. Budget (2014 t/m 2020) is ruim 6 miljard euro.

Dit programma loopt bijna af. In 2020 zijn de subsidiemogelijkheden beperkt.

Activiteit

Thema

Kansrijkheid

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

Horizon Europe

Horizon2020 wordt opgevolgd vanaf 2021 door [Horizon Europe](#). Dit is een vergelijkbaar programma voor onderzoek en innovatie gericht op vijf brede missies:

- Klimaatadaptatie, inclusief sociale transformatie
- Kanker
- Gezonde oceanen en natuurlijke wateren
- Klimaatneutrale en slimme (smart) steden
- Bodemgezondheid voor duurzaam voedsel

De exacte invulling van dit nieuwe programma is nog niet bekend, maar zal, zoals eerder benoemd, vergelijkbaar zijn met Horizon2020. Horizon Europe loopt van 2021 t/m 2027.

Opmerking: De brede missies zijn gezamenlijk gedefinieerd door de R&D-ministers van alle lidstaten. Wij verwachten weinig verandering daarin.

Activiteit

Thema

Kansrijkheid

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

EFRO - Europees fonds voor regionale ontwikkelingen

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling [EFRO](#) is gericht op economische versterking van Europese regio's. Het fonds biedt drie investeringsprioriteiten met mogelijke raakvlakken met verkeersveiligheid:

- Bevordering duurzaam vervoer en opheffing van knelpunten in centrale netwerkinfrastructuren.
- Versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovaties.
- Europese territoriale samenwerking over bijvoorbeeld duurzame stadsontwikkeling en koppelingen tussen stedelijke en plattelandsgebieden.

Bijdrage: maximale financiering van de regeling is 50% tot 85% van de totale kosten.

[EFRO](#)-geldten worden regionaal verdeeld. In Nederland, gebeurt dit via de volgende vier operationele programma's, in samenwerking met betrokken provincies (en soms gemeentes): OP Oost, OP Zuid, Kansen voor West en OP Noord-Nederland (SNN)

De operationele programma's geven invulling aan twee pijlers: innovatie en koolstofarme economie. Ook mobiliteit komt daarbij in aanmerking. Ze hanteren ongeveer dezelfde beoordelingscriteria, namelijk:

- Bijdrage aan de doelstellingen in het operationeel programma
- Mate van innovativiteit
- Marktpotentie van de business case (!)
- Kwaliteit van het project
- Duurzaamheid

Opmerking: Gemeente Zwolle heeft vanuit EFRO succesvol subsidie ontvangen voor de reconstructie van een verkeersknooppunt.

Activiteit

Thema

Kansrijkheid

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

Urban Innovative Actions (UIA)

[UIA](#) biedt ruimte en middelen om met onconventionele ideeën voor de aanpak van onderling samenhangende uitdagingen in duurzame stedelijke ontwikkeling te experimenteren. Het stelt bij elke call drie á vier onderwerpen en een budget vast.

De vorige (direct en indirect) aan verkeersveiligheid gerelateerde onderwerpen waren: Urban mobility, Urban security, Adaption to climate change.

Bijdrage: Budget is 50 tot 100 miljoen euro per call.

Opmerking: De subsidie is beschikbaar voor steden of groepen steden/gemeenten met gezamenlijk ten minste 50 duizend inwoners. Daarnaast is de uitvoeringsperiode maximaal drie jaar en moet het project in samenwerking met belangrijke stakeholders worden opgezet en uitgevoerd.

Activiteit

Thema

Kansrijkheid

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

Interreg A – Grensoverschrijdende samenwerking

Interreg A is gericht op het stimuleren van grensoverschrijdende samenwerkingen die de economische positie van de grensregio versterken. Grensoverschrijdende projecten van gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden, kennisinstellingen, bedrijven en non-profit instellingen komen hiervoor in aanmerking.

De subsidie bedraagt maximaal 50% tot 60% van de totale projectkosten, met een ordegrrootte van ca. 1 tot 3 miljoen euro per project.

De voor (delen van) Nederland relevante grensregioprogramma's worden hieronder beschreven. Deze hebben elk eigen calls. De focus verschilt gedeeltelijk per programma, maar is bij alle vrij breed ingestoken.

Relevante grensregioprogramma's:

- [Interreg Deutschland – Nederland](#): Focust o.a. op steun naar overgang van koolstofarme economie, vergroting institutionele capaciteit van overheidsinstanties en technologische ontwikkelingen.
- [Interreg Vlaanderen – Nederland](#): Is o.a. gericht op experimentele ontwikkeling, innovatie, bevorderen van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie in openbare infrastructuur.
- [Interreg 2 Seas](#) (kustprovincies): Focust o.a. op sociale innovatie, uitbreiding en invoering van koolstofarme technologieën, klimaatadaptatie maatregelen. Daarnaast richten technische en sociale innovatie zich o.a. op een veiligere samenleving. Hierbij is minstens één Engelse partner vereist.
- [Interreg Euregio Maas – Rijn](#) (zuidoostelijke provincies): Focust o.a. op innovatie, economie en sociale inclusie.

Activiteit

Thema

Kansrijkheid

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

Interreg B – Transnationale samenwerking

[Interreg B](#): richt zich op transnationale samenwerking binnen een aantal Europese regio's. Nederland valt onder Noordwest Europa en de Noordzeeregio.

- [Interreg North West Europe \(NWE\)](#): focus o.a. op innovatie en overgang naar koolstofarme economie, inclusief de oplossing van samenhangende uitvoeringsvraagstukken. Samenwerken mag met NL, FR, DE, BE, LUX, IRL, CH, UK. Minimaal 3 verschillende landen moeten betrokken zijn.
- [Interreg North Sea Region \(NSR\)](#): focus o.a. op 'green transport and mobility', kennisdeling, eco-innovatie (reduceren uitstoot), en bescherming tegen klimaatveranderingen. Samenwerken mag met (delen van) NL, BE, DE, DK, NO, SW, UK.

De subsidie bedraagt maximaal 60% van de totale projectkosten. Een minimum of maximum is niet gegeven, meestal in de orde grootte van 0,5 tot 2 miljoen euro.

Activiteit

Thema

Kansrijkheid

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

InvestEU

In het [InvestEU programma](#) worden vanaf 2021 alle bestaande EU-programma's voor leningen en garanties onder één investeringsfonds samengebracht. Doel daarvan is om meer publieke en private investeringen aan te trekken. InvestEU omvat onder andere de Europese Investeringsbank (EIB), InnoFin en European Fund for Strategic Investments (EFSI). Één van de vier beleidsterreinen waar het zich op richt is duurzame infrastructuur.

- [EIB – Let op: géén subsidie, gelden moeten worden terugbetaald!](#): Kan diverse financieringsvormen bieden, van lening tot krediet tot deelname. Het budget hiervan is bijzonder groot, passend bij het voor het testtraject benodigde bedrag. De bijdrage is afhankelijk van project, sector, risico's, etc.
- [InnovFin](#): Specifiek gericht op innovatieve projecten en kent diverse financieringsvormen.
- [European Fund for Strategic Investments \(EFSI\)](#): Het EFSI is een EU-begrotingsgarantie die het mogelijk maakt om projecten bij de Europese Investeringsbank te financieren met een hoger risico dan zij normaal zou aanvaarden. Voor het fonds zijn geen quota, wel strenge criteria. Het EFSI richt zich onder meer op de ontwikkeling van vervoersinfrastructuur en -materieel, en innovatieve technologieën voor vervoer. Het fonds zou bijvoorbeeld kunnen bijdragen aan innovatieve projecten en infrastructuur in het kader van *smart mobility*.

InvestEU wordt ondersteund door:

- [Investeringsadvieshub](#): een centraal adviespunt voor technische steun en bijstand bij de voorbereiding, ontwikkeling, structurering en uitvoering van projecten.
- [Investeringsprojectenportaal](#): een platform waarop projecten gratis geplaatst kunnen worden om geldschieters te zoeken.

Activiteit

Thema

Kansrijkheid

- Waarom deze handreiking?
- In het kort
- Subsidiekansen identificeren
- Subsidie aanvragen
- Subsidie ontvangen! En nu?
- Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

Connecting Europe Facility (CEF)

[CEF-Transport](#) verleent onder andere steun aan projecten die gericht zijn op de ontwikkeling en aanleg van nieuwe of bestaande infrastructuur en diensten in de sector vervoer. Ook wordt innovatie op het gebied van verkeersveiligheid gesteund.

Bijdrage: De vorm van financiële ondersteuning wordt per geval beslist. Voorbeelden zijn subsidies, aanbestedingen en andere financiële instrumenten. Sommige CEF-programma's vallen hiermee onder InvestEU.

Opmerking: Trans-Europese netwerken en gemeenschappelijk belang zijn voorwaarden. Kansrijker wanneer grensoverschrijdende tracés ook worden verbeterd. De gemeente Maastricht heeft vanuit CEF subsidie ontvangen voor veiligheidsmaatregelen in de stedelijke snelwegtunnel (E24/A2).

Activiteit

Thema

Kansrijkheid

- ▶ Waarom deze handreiking?
- ▶ In het kort
- ▶ Subsidiekansen identificeren
- ▶ Subsidie aanvragen
- ▶ Subsidie ontvangen! En nu?
- ▶ Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid
- ▶ Annex II: Subsidiescan

Annex II: Subsidiescan

Conclusie Europese subsidiekansen

De EU stelt via een aantal verschillende programma's subsidie beschikbaar die, direct en of indirect, aangewend kan worden voor verkeersveiligheid. Echter zijn de subsidiekansen voor verkeersveiligheid op dit moment beperkt. Dit komt mede door de aflopende Europese begrotingsperiode. Van de nog lopende programma's zijn met name Interreg A en EFRO kansrijk voor het thema verkeersveiligheid.

Op basis van de eerste berichtgeving over de nieuwe Europese begroting is de verwachting dat er vanaf 2021 weer nieuwe kansen komen voor verkeersveiligheidssubsidies.

Algemeen kan worden gesteld dat de projecten die het meest kansrijk zijn zich kenmerken door:

- Een innovatief karakter
- Een grensoverschrijdend karakter
- Een grote impact, bijvoorbeeld op de Europese logistiek, of de leefbaarheid van de omgeving
- Samenwerking met verschillende stakeholders

► Waarom deze handreiking?

► In het kort

► Subsidiekansen identificeren

► Subsidie aanvragen

► Subsidie ontvangen! En nu?

► Annex I: Europees verkeersveiligheidsbeleid

► Annex II: Subsidiescan

Berenschot

Berenschot Groep B.V.
Europalaan 40, 3526 KS Utrecht
Postbus 8039, 3503 RA Utrecht
030 2 916 916
www.berenschot.nl

Berenschot is een onafhankelijk organisatieadviesbureau met 350 medewerkers wereldwijd. Al 80 jaar verrassen wij onze opdrachtgevers in de publieke sector en het bedrijfsleven met slimme en nieuwe inzichten. We verwerven ze en maken ze toepasbaar. Dit door innovatie te koppelen aan creativiteit. Steeds opnieuw. Klanten kiezen voor Berenschot omdat onze adviezen hen op een voorsprong zetten.

Wouter Metzlar
Managing consultant Mobility
w.metzlar@berenschot.nl
06 57 57 05 72

Irma Oosterom – van Roest
Senior consultant EU-subsidies
i.oosterom-vanroest@berenschot.nl
06 23 91 67 51